

POLNER ZOLTÁN

Odesszai útinapló

Patyomkin-lépcső

Némák a gyászba öltözött
kövek,

fekete éj zúg
a parti fákban.

Az elszabadult gyerekkocsi
nekirohan a tengernek,
végigfut a habokon,
belecsapódik a Nap vörös
korongjába,

hogy föllármázza a hajnalt.

Aki emlékezni elfelejt,
a jövőt is megtagadja.

A tündöklő tenger
még emlékszik a napra
s a tengerre is emlékszik
a vér.

Harag és szenvedély
lobogott itt a köveken,
hogy elmémsa a jajt,
letörülje a könnyeket.

Nézem a kövek fehér csöndjét:

kék csengés

száll a város felett.

Koszorú a tengeren

Szemben a tenger,
a végtelen:
diszsortúz helyett
hajókürt-zokogás.

Lobognak a szegfűk vörös
gyertyái az önfeledt
napsütésben,

szívemnek döntve a gyász.

Minden virág a remény csokra,
szívdobbanás a halottakra,

szemfedő a hősök felett.

Lobogjatok csak szegfűk vörös

gyertyái az önfeledt

tenger bársonyán.

Nem múlik el a végtelen

vizekről a fény:

a hűséget az idő el nem

sodorja.

Ragyog a távolban egy

örökös fehér vitorla.

Levegőszennyezési helyzetkép

Először az V. ötéves terv célkitűzései között szerepelt a környezetvédelem, és 1976 őszén született meg a környezetvédelmi törvény, amely intézményesen kíván gondoskodni az emberi környezetről. Nem is a szó szerinti védekezéssel, hanem a megelőző, távlati, tervszerű környezet-alkitással.

A környezetvédelem szó nem is fedti pontosan, amit ki akarunk fejteni vele. Hiszen elsősorban nem a környezetet akarjuk védeni, hanem az ember szempontjából kívánunk kedvező környezetet teremteni. Vizeink és a levegő tisztaságának biztosításával, természeti kincseink, az erdők, az élővilág, a talaj megóvásával.

Védtek a környezetet évszázadokkal ezelőtt is. De a védekezést hangsúlyossá az ipar, a mezőgazdaság fejlődése, a gyors ütemű városiasodás, a vegyszerek, a gépek, az automobilizmus széles körű elterjedése tette.

Hazánk környezeti állapota az eddigi intézkedések és erőfeszítések, s a több területen elért sikerek ellenére sem kedvező. A VI. ötéves tervben nem sikerült megállítani a környezetromlást. Ezért is fogalmazza meg a VII. ötéves terv, mint elérendő célt a levegő és a vízkészletek védelmét, valamint a hulladékok ártalmatlanítását.

Szervezetten és országosan 1970 óta foglalkoznak Magyarországon levegőtisztaság-védelemmel. Mérőhálózat tartja nyilván a káros anyagokat kibocsátó objektumokat, és a települések szennyezettességét. Országunk levegőtisztaság-állapotát a földrajzi fekvés is meghatározza: a hegyek övezte medencében a nagy távolságról érkező szennyeződéshez saját levegőszennyezésünk is hozzájárul.

Kedvezőtlen körülmény az is, hogy tüzelőanyagaink nagy kéntartalmúak. A levegőszennyezésben ugyanis a kéndioxid, a nitrogén-oxidok is a szénmonoxid a döntő tényező.

A kéndioxid és a nitrogén-oxid felelős a környezet elsavasodásáért, az egészségügyi, mezőgazdasági és korróziós károkért, az erdőpusztulásért. Ezért is született meg 21 ország — köztük Magyarország — megállapodása, mely szerint 1980-hoz képest 1993-ig minimum 30 százalékkal csökkentik a levegőbe bocsátott kéndioxid mennyiségét. S előkészületben van a nitrogén-oxidok csökkenését vállaló nemzetközi megállapodás is.

Országunkban a levegő szennyezettiségeért 40—50 százalékban az ipar, 30—35 százalékban a közlekedés a felelős. (A fovebbi 20—25 százalék a kommunális és lakossági szennyezés.) Ezek az adatok térben és időben nagy eltéréseket mutathatnak. Nagyvárosokban például 80—90 százalékot is elérhet a közlekedés okozta szennyezés (Budapest, Miskolc, Tatabánya stb.), s itt a legnagyobb a zajártalom is. A különböző közlekedési ágazatok közül a legbűnösebb a közúti közlekedés, amely 85—90 százalékban okozója a közlekedési szennyezéseknek, 10—12 százalék származik a vasúttól, a többi a légiközlekedéstől.

Budapest és agglomerációja, a Sajó völgye, Tatabánya, Oroszlány térsége, a Duna menti ipari sáv, a közép-dunántúli iparvidék, Pécs—Komló és Beremend térsége — Magyarország területének 11 százaléka — súlyosan szennyezett levegőjű. S e területen él a lakosság 44 százaléka.

Az ipari üzemek jó része nem rendelkezik tisztító berendezéssel, ártalmas füsttel, gázokkal, szilárd szennyezőanyagokkal árasztják el szűkebb és tágabb környezetüket. Hiszen a korábbi rendelkezések nem írták elő egyértelműen tisztítóberendezés építését. Pótlásuk hatalmas anyagi ráfordítást igényel.

Ezért is írt elő ágazatközi célprogramokat a kormány a levegőtisztasági akció keretében. S különböző forrásokból 5 milliárd forintot irányoztak elő e célra.

Mit lehet, mit kell tennünk?

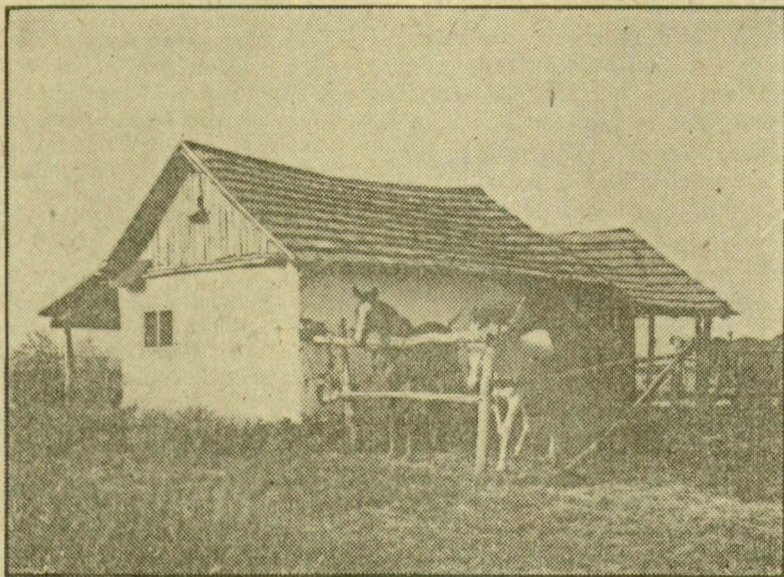
Elsődleges a megelőzés. Hogy az új létesítmények, a rekonstrukciók már a levegőtisztaság-védelmi követelményeket kielégítve valósuljanak meg, s a szennyezést megelőző eljárások részesüljenek előnyben. Az iparban — különösen a kohászatban, a villamosenergia- és a cementiparban — 25 százalékkal kellene csökkenteni a szilárd szennyezőanyag kibocsátást. A gáznemű szennyezőanyagok — a vegyiparban a nitrogén-oxid kibocsátás, az alumínium- és zománciparban a fluor kibocsátás, valamint a bűszennyezés az állati fehérje feldolgozásnál — mérséklésére van szükség.

A közlekedés ólommal és rákkeltő anyagokkal, nitrogén-oxidokkal, szénmonoxiddal szennyezi a levegőt. Nálunk ennek okai az előregedett gépkocsipark (amely nem energiatakarékos és nem környezetbarát) a kulturálatlan kezelés és karbantartás (aminek következménye a magas üzemanyagfogyasztás, a fokozott levegőszennyezés), a javító- és karbantartó ipar, a szervizszolgálat fejletlensége, a tartalékalkatrészek hiánya, a túlzott gépkocsihasználat (feleslegesen terhelik az amúgy is forgalmas belvárosokat.) Jelenlegi gépkocsialományunk 33 százaléka kéttütemű (magas szénhidrogén kibocsátás).

Január 1-jén lépett életbe az a rendelet, amely szabályozza a közúti gépjárművek szénmonoxid és füst kibocsátásának megengedhető mértékét üzembe helyezésnél és használatban. S bár a jogi szabályozás már él, végrehajtása még várat magára. (Éppen az ellenőrzés következtében felmerülő javító szervizigény növekedéstől tartva.)

Várhatóan módosítják majd a levegőtisztaság-védelem jogi szabályozását, bővítve a szennyezőanyagok körét, és emelve a bírságok összegét.

KÁDÁR MÁRTA

STEKOVICS JÁNOS:

Sorsok és tanyák

